

PRIJATELJSTVO KOT VREDNOTA DANES IN NEKOČ

Osnovna šola Frana Roša

**PRIJATELJSTVO
KOT VREDNOTA
DANES IN NEKOČ**

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorji:

Blaž Fideršek

Nina Hajsinger

Iza Hrastnik Fink

Mentorica:

Maja Skakić,

prof. angleščine

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2011

Prijateljstvo je najtežje razložiti. Ne naučiš se ga v šoli. Toda, če se nisi naučil pomena prijateljstva, se v življenju resnično nič nisi naučil.

Muhammad Ali

1. KAZALO

<u>1. KAZALO</u>	3
<u>2. POVZETEK</u>	4
<u>3. UVOD</u>	5
<u>4. OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA</u>	7
<u>5. HIPOTEZE</u>	8
<u>6. RAZISKOVALNE METODE</u>	9
<u>6. 1 DELO Z LITERATURO</u>	9
<u>6. 2 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV</u>	9
<u>6. 3 OBDELAVA PODATKOV</u>	9
<u>7. TEORETIČNA IZHODIŠČA</u>	10
<u>7. 1 VREDNOTE</u>	10
<u>7. 1. 1 KAJ SO VREDNOTE?</u>	10
<u>7. 1. 2 KATERE VREDNOTE POZNAMO?</u>	11
<u>7. 1. 3 VREDNOTE MLADIH</u>	13
<u>7. 2 PRIJATELJSTVO</u>	14
<u>7. 2. 1 RAZVOJ PRIJATELJSTVA</u>	14
<u>7. 2. 2 KAJ JE PRIJATELJSTVO?</u>	14
<u>7. 2. 3 NEKOČ IN DANES</u>	16
<u>7. 2. 4 IZKAZOVANJE PRIJATELJSTVA</u>	16
<u>7. 3. PRIJATELJ</u>	18
<u>7. 3. 1 KDO JE PRIJATELJ?</u>	18
<u>7. 3. 2 KOLIKO PRIJATELJEV LAHKO IMAMO?</u>	20
<u>7. 3. 3 INTERNETNI PRIJATELJI</u>	21
<u>7. 4. MISLI O PRIJATELJSTVU</u>	22
<u>8. OSREDNJI DEL - ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA</u>	23
<u>9. ZAKLJUČEK</u>	39
<u>10. VIRI IN LITERATURA</u>	42
<u>11. PRILOGA</u>	44

2. POVZETEK

Prijateljstvo je vrednota brez katere svet gotovo ne bi bil tako lep kot je. Prijateljstvo nam dela življenje zanimivejše, nas izpopolnjuje, pomaga se nam razvijati in izoblikovati svoj pogled na svet.

Prijatelji nas ne obsojajo, nam prisluhnejo in skušajo tudi razumeti, čeprav mogoče niso istega mnenja kot mi in tudi ni nujno da se z nami strinjajo a nam vseeno poskušajo pomagati. Predvsem so pa vedno, kadar jih potrebujemo, tu za nas.

Naša raziskovalna naloga se torej osredotoča na prijateljstvo. Spraševali smo se predvsem, kako mladostniki in upokojenci vrednotijo prijateljstvo, kako vidijo »prave prijatelje«, koliko časa preživijo z njimi in kaj počnejo, ko so skupaj z njimi. Prav tako nas je zanimalo kako eni in drugi izkazujejo svoje prijateljstvo in kako navezujejo stike s prijatelji. Glede na to, da živimo v času računalnikov in mobilne telefonije, nas je zanimalo ali ta nadvladuje osebno komunikacijo, torej pogovor »na štiri oči«. Zanimala nas je zlasti generacijska razlika, torej kako zgoraj naštetu začutijo mladi in starejši.

Da smo lahko odgovorili na zgoraj zastavljena vprašanja, smo sestavili anketni vprašalnik, s katerim smo se obrnile na učence osnovne šole in na upokojence Doma ob Savinji.

Ko smo analizirali rezultate ankete, smo ugotovili, da se nekatere naše hipoteze potrjujejo, druge pa ne, in v zaključku smo dali odgovor na zgoraj zastavljena vprašanja.

3. UVOD

Živimo v času nenehnega tehnološkega napredka, tekmovanja, hitrega tempa in pomanjkanja časa. Večkrat je slišati, da je svet razvrednoten, da mladi ne poznajo več vrednot, da mladi ne zanjo ceniti medsebojnih odnosov, tolerance, solidarnosti, socialne pravičnosti, komunikacije.

Kljub današnjemu načinu življenja, smo mnenja, da ima prijateljstvo še vedno takšno vrednost kot nekoč. Prijateljstvo je ena temeljnih vrednot, h kateri teži vsako bitje, saj vsakdo potrebuje nekoga, ki mu lahko zaupa, s katerim se lahko veseli in s katerim deli svoje skrbi.

Motiv prijateljstva pogosto najdemo v književnosti kot tudi v vsesplošni umetnosti, pa tudi sicer lahko rečemo, da predstavlja ravno prijateljstvo eno največjih dimenzij človeških odnosov. Gre za vsakemu posamezniku znan, domač in vsakodnevno prisoten pojav, ki pa ga lahko kljub vsemu lahko razumemo na mnogo načinov, zato prave in temeljite razlage pravzaprav sploh ne poznamo.

V daljni zgodovini se je že Aristotel ukvarjal s prijateljstvom, ki da *»je nekakšna vrlina, za življenje je neogibno potrebno. Nihče si ne bi želel živeti brez prijateljev tudi če bi mu bile na voljo vse druge dobrine tega sveta ... V pomanjkanju in drugih tegobah nam prijatelji pomenijo edino pribežališče.«* To velja še dandanes in ker je prijateljstvo tako neogibno potrebno, takšnega mnenja smo tudi sami, smo si zadali podrobneje poglobiti se v pomen prijateljev za mladino, hkrati pa primerjati njihovo pojmovanje s pojmovanjem prijateljstva in prijateljev generacije naših babic in dedkov.

Ker živimo v času neosebnih odnosov, hitrega tempa, nepotrpežljivosti, nasilnih filmov, nepopolnih družin in vedno večjih družbenih zahtev, smo mnenja, da se izgublja prava vrednost prijateljev, pridobivajo pa na vrednosti tako imenovani »internetni« oziroma »virtualni« prijatelji. Teh ima mladina vedno več, seveda pa je stvar diskusije, ali so to dejansko prijatelji.

Zanimivo je tudi dejstvo, da mladi več in več časa preživljajo pred računalnikom, in ne zunaj, na igriščih, kar pomeni, da se večinoma s prijatelji »družijo« preko računalnika. Tako je vsaj zaslediti v vsakdanjih pogovorih na šolskih hodnikih. Seveda pa to ne drži pri starejših ljudeh, ki cenijo osebno komunikacijo in čas, ki ga dejansko preživijo s prijatelji.

Raziskovanje vprašanj nam je prineslo mnogo ugotovitev, ki nekatere naše trditve potrjujejo, ostale pa spreminjajo naš pogled na pojmovanje prijateljstva, zlasti kar se tiče navezovanja stikov s prijatelji preko interneta.

4. OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Smo učenci 9. razreda Osnovne šole Frana Roša. Smo sošolci in prijatelji. Ker nam prijateljstvo veliko pomeni, smo se odločili, da raziščemo koliko ta vrednota pomeni našim vrstnikom in starejšim ljudem – generaciji naših babic in dedkov.

V preteklosti so si prijateljstvo izkazovali drugače, kot si ga danes. Vse je temeljilo na večjem spoštovanju in ker ni bilo računalnikov, so si prijatelji pisali pisma in nestrpno čakali na odgovor. Želeli smo raziskati kako je s tem danes in primerjati izkazovanje prijateljstva pri mladih in starejših osebah. Kako si prijatelji izkazujejo medsebojno naklonjenost? Kakšna je »prijateljska« komunikacija? Jo je dandanes razvoj tehnologije onemogočil? Skušali bomo vsaj malo osvetliti ta problem.

Radi bi se prepričali, kako učenci naše šole, najstniki na pragu pubertete doživljajo prijateljstvo, kaj jim pomeni. Kaj pa pomeni prijateljstvo starejšim ljudem? Prav tako nas zanima, kakšne so lastnosti pravega prijatelja? Je lahko vsakdo pravi prijatelj? Kdo pa so virtualni prijatelji?

5. HIPOTEZE

1. Najstniki danes uvrščajo prijateljstvo zelo visoko na lestvico vrednot. Tako je tudi pri ljudeh starejše generacije.
2. Pri dekletih v najstniških letih gre za bolj pristno prijateljstvo. Fantje so v teh odnosih bolj površinski. V generaciji naših babic in dedkov je ta odnos pri enako poglobljen pri obeh spolih.
3. V preteklosti so si prijateljstvo izkazovali na različne načine in bolj spoštljivo. Sem sodijo dolgi pogovori, dopisovanja, majhne vsakodnevne pozornosti. Dandanes najstniki tega ne počnejo več, oziroma v zelo majhni meri.
4. Večina najstnikov ima več zelo dobrih prijateljev. Ta krog je ožji v generaciji naših babic in dedkov.
5. Malo najstnikov dandanes ve, kaj pomeni biti pravi prijatelj. Odstotek je večji pri dekletih. Pomena pravega prijatelja pa se zavedajo vsi v generaciji naših babic in dedkov, ne glede na spol.
6. Najstniki dandanes ne preživljajo veliko časa (izven šole) s prijatelji. Več časa namenijo povezovanju s prijatelji preko računalnika in drugih sodobnih tehnoloških sredstev.
7. Najstniki dandanes veliko pozornosti namenjajo tako imenovanemu »virtualnemu« prijateljstvu. Prijatelje zbirajo na socialnih omrežjih in več kot jih imajo, več, se jim zdi, da veljajo. V preteklosti tega ni bilo.
8. Dekleta preživijo več časa s svojimi prijatelji kot pa fantje. Tudi pri starejših ljudeh je tako.

6. RAZISKOVALNE METODE

6. 1 DELO Z LITERATURO

Strokovno literaturo zajeto v periodičnem tisku in knjigah smo si najprej ogledali na medmrežju (COBISS – OPAC). S pridobljenimi podatki o knjižnem gradivu smo obiskali Osrednjo knjižnico Celje, in sicer Oddelek za študij, kjer smo si ogledali in izposodili ustrezno knjižnično gradivo.

Podatke smo iskali tudi na spletnih straneh na internetu.

6. 2 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV

Odločili smo se da bomo anketirali učence naše šole, in sicer najstnike v 9. razredu, to so učenci stari 14-15 let, ter generacijo naših babic in dedkov. Zato smo se odpravili v dom upokojencev v Celju.

Na osnovi prej postavljenih hipotez, smo sestavili anketni vprašalnik, ki obsega 10 vprašanj odprtega in zaprtega tipa.

6. 3 OBDELAVA PODATKOV

Pregledali smo izpolnjene anketne vprašalnike in jih ovrednotili. Podatke smo uredili in jih s tabelami in grafi predstavili v računalniškem programu Microsoft Word.

7. TEORETIČNA IZHODIŠČA

7. 1 VREDNOTE

7. 1. 1 KAJ SO VREDNOTE?

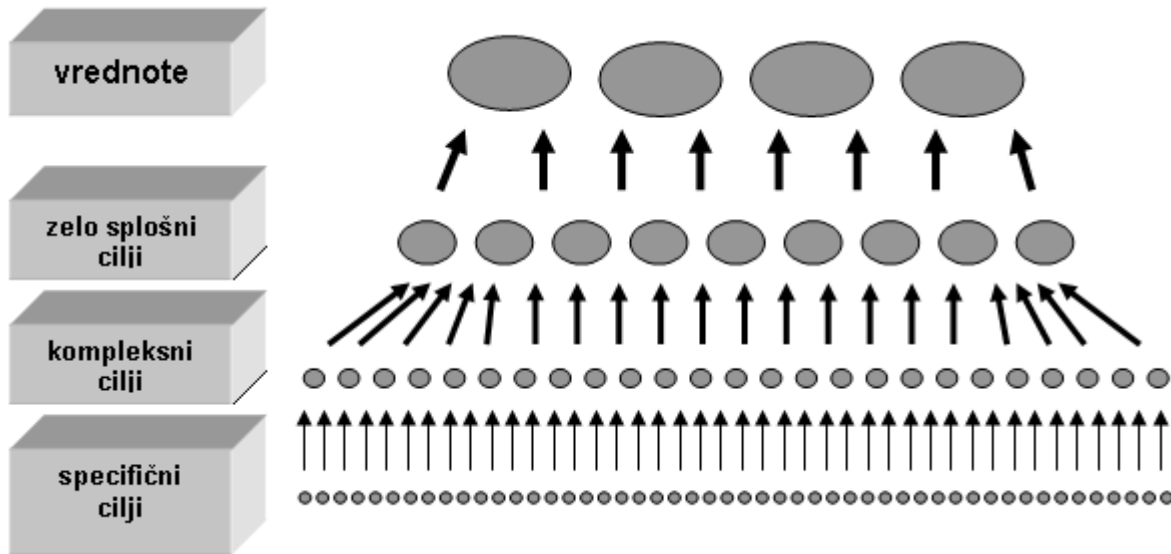
Vsi ljudje cenimo in vrednotimo različne stvari: predmete, dejavnosti, osebe... Različni pojavi imajo za nas različno vrednost, privlačnost, so bolj ali manj zaželeni. To velja za čisto konkretne stvari, velja pa tudi za abstraktne kategorije, kot so svoboda, pravica, zdravje, prijateljstvo. Pojmom, ki se nanašajo na stvari in kategorije, ki jih visoko vrednotimo in h katerim si prizadevamo, pravimo vrednote.

Vrednote so bile in so predmet proučevanja različnih znanstvenih disciplin, od filozofije, etike, sociologije, ekonomije pa vse do psihologije.

Obstaja veliko definicij vrednot. Znani ameriški kulturolog in sociolog C. Kluckhohn označuje vrednote kot pojmovanja zaželenega, ki vplivajo na to, kako se ljudje odločajo za akcije in kako ocenjujejo pojave.

Krech, Crutchfield in Ballachey pravijo, da so vrednote posebna vrsta prepričanja, ki se nanaša na to, kaj je dobro in kaj je nezaželeno oziroma slabo. Podobno pravi Rokeach, da je vrednota trajno prepričanje, specifična oblika vedenja ali končnega stanja eksistence, osebno ali družbeno bolj zaželena od nasprotne oblike vedenja oziroma končnega stanja eksistence.

O vrednotah potemtakem lahko govorimo kot o življenjskih idejah, ciljih, ki so nam opora in razlogi za življenjski stil, h katerim si prizadevamo. So stvari, ideali, za katere si prizadevamo s svojo bitjo, h katerim težimo in ki nas vodijo skozi življenje. Vrednote nam torej lahko predstavljajo posebno vrsto motivacijskih ciljev, namreč zelo posplošene in hkrati visoko cenjene cilje. Musek je pred leti predlagal shemo, po kateri lahko vrednote opišemo kot motivacijske cilje najvišjega hierarhičnega reda (glej sliko 1). Torej preko zelo konkretnih ciljev težimo k bolj kompleksnim in zelo splošnim ciljem, ti pa nas pripeljejo do vrednot, ki nam pomenijo najvišji ideal.

Slika 1. Vrednote kot motivacijski cilji. Motivacijske cilje si lahko predstavljamo na različnih ravneh. Na najnižji ravni so zelo specifični in konkretni motivacijski cilji. Na višjih ravneh so bolj splošni in abstraktni motivacijski cilji. Na najvišjih ravneh se motivacijski cilji generalizirajo v posamezne vrednote.

7. 1. 2 KATERE VREDNOTE POZNAMO?

Z raziskovanjem vrednot, so se seveda porajala tudi vprašanja. Med najpomembnejšimi vprašanji je vsekakor kategorizacija vrednot, torej katere so glavne kategorije oziroma skupine vrednot.

V antičnem času jih je analiziral Aristotel, potem najdemo seveda tudi krščansko delitev vrednot in skozi zgodovino preučevanja, so vrednote kategorizirali mnogi misleci, filozofi in psihologi. Sami smo se osredotočili na teoretski model hierarhične strukture vrednot, kot ga prikazuje slika 2.

PRIJATELJSTVO KOT VREDNOTA DANES IN NEKOČ

DIONIZIČNE VREDNOTE		APOLONSKE VREDNOTE		največji obseg (velekategorijska)
HEDONSKI	POTENČNI	MORALNI	IZPOLNITVENI	večji obseg (vrednotni tip)
čutne zdravstvene varnostne	statusne patriotske	socialne demokratične tradicionalne	spoznavne estetske kulturne aktualizacijske verske	vrednotne kategorije srednjega obsega
veselje, zabava, vznemirljivo življenje, udobje, uživanje	moč, ugled, slava, denar, politični uspeh ljubezen do domovine.	ljubezen, družinska sreča, razumevanje s partnerjem mir. sloga.	resnica, modrost lepota, narava umetnost, kultura	posamezne vrednote

Slika 2. Najprej se posamezne vrednote združujejo v vrednotne kategorije srednjega obsega, nato v kategorije večjega obsega (vrednotne tipe) in nazadnje v kategorije največjega obsega (vrednotne velekategorijske). Na najvišjem nivoju torej lahko vrednote klasificiramo samo v dve veliki skupini, dionizične in apolonske vrednote.

Vrednote, ki jih sami najbolj cenimo so:

- **Prijateljstvo** (odnos med dvema ali več osebami, ki niso partnerji, a so med seboj zelo povezani)
- **Zdravje** (predstavlja stanje popolne telesne, duševne in socialne blaginje)
- **Ljubezen** (je čustvena navezanost do oseb, ki nas privlačijo)
- **Mir** (odsotnost preprirov, stresa, hitenja, skrbi, sodelovanje med ljudmi)
- **Poštenost** (pomeni, da deluješ pošteno ter spoštuješ dogovore)
- **Odgovornost** (podjetnost, samostojnost, zmožnost prenašanja dolžnosti in odgovorov)
- **Izobrazba** (motivacija za uspeh, za pridobivanje in uporabo znanja)
- **Ustvarjalnost** (razviješ spodbudno delovno okolje, ki sprošča ustvarjalnost in omogoča razvoj sposobnosti zaposlenih.)
- **Odličnost** (odličen želiš biti v vsem, kar delaš)

7. 1. 3 VREDNOTE MLADIH

V različnih življenjskih obdobjih imamo ljudje različne prioritete. Vendar pa so vrednote relativno stabilne in trajne – vsekakor bolj kot kakšna druga prepričanja ali stališča. Seveda niso nespremenljive, a menimo, da so pri vrhu hierarhične lestvice vedno naslednje vrednote:

- Prijateljstvo,
- Družina,
- Zdravje,
- Ljubezen,
- Sreča.

Iz tega našega prepričanja smo tudi izhajali pri oblikovanju celotne naloge. Ne glede na čas, v katerem živimo in leta, ki jih imamo, ljudje vedno potrebujemo nekoga, ki mu lahko zaupamo, s katerim delimo pozitivne in negativne izkušnje, torej prijatelja.

Seveda pa smo vsi že slišali za t.i. generacijski prepad, tudi kar se tiče vrednot posameznikov. Razlike v vrednotah pridejo z družbenim razvojem, saj ta venomer prinaša nove poglede in nova vrednotenja. Mlajše generacije nato prevzamejo ta nova vrednotenja, medtem ko se starejše generacije oprijemajo svojih.

Najbolj opazimo spremembe v razliki, kaj cenijo mladi in kaj starejši, in slednjim se vedno zdi, da mladi ničesar več ne cenijo. Starejši tožijo, da ni več nobenega spoštovanja vrednot, vendar pa v resnici mladi vrednote rušijo, da jih ponovno sestavijo. Če izhajamo iz nas samih, so za mlade najpomembnejše vrednote pravo prijateljstvo in družinsko življenje. Najmanj pomembne so materialno-karijerne vrednote, kot so gmotne dobrine, denar, moč, slava.

7. 2 PRIJATELJSTVO

7. 2. 1 RAZVOJ PRIJATELJSTVA

Otroci v zgodnjem obdobju še ne razvijajo pravega prijateljstva. V tem obdobju, še v vrtcih, uživajo v tem, da so skupaj in da skupaj sodelujejo pri dejavnostih. Vsi med seboj so »prijatelji«.

Otroci v srednjem in poznem otroštvu pa že oblikujejo vrstniške skupine, ki jih oblikujejo načrtno oziroma po skupnih ciljih in namenih, ter na osnovi osebnostnih in psiholoških kriterijev. Vrstniške skupine vključujejo tri do devet otrok enega spola. Kakovost vrstniških odnosov je vedno bolj neposredno povezana z razvojem govornih sposobnosti, zlasti z medsebojno komunikacijo.

V obdobju srednjega in poznega otroštva, prijateljstvo dobi večjo kakovost v razumevanju ter oblikovanju samega prijateljstva.

7. 2. 2 KAJ JE PRIJATELJSTVO?

»Pravo prijateljstvo je eno najtežje dosegljivih čustev; morda celo težje dosegljivo kot ljubezen.«

(Dean Martin)

Najstništvo je čas, ko si želiš sklepati nova prijateljstva. Je čas, ko na prvo mesto ne postavljamo več staršev in družine, pač pa vrstnike, sošolce, prijatelje, tiste, s katerimi si delimo zgodbe našega vsakdanjika.

Prijateljstvo je vrednota življenja, ki jo potrebuje vsak človek. Je ena izmed najdragocenejših vrednot v življenju, toda če želimo prijateljstvo ohraniti ga moramo negovati. Prijateljstvo je treba gojiti, ga obogatiti z novimi izkušnjami, sicer se lahko zgodi, da se prijateljstvo pretrga. Kadar imaš nekoga za prijatelja, mu nameniš posebno mesto v svojem življenju, in takrat pravimo, da smo našli pravega prijatelja, s katerim imamo isti pogled na svet, na celoto.

Beseda prijateljstvo pomeni močno povezavo med dvema osebama. Osnova močnega in dobrega prijateljstva naj bi bilo zaupanje. Težko je živeti brez prijatelja, težko je najti pravega prijatelja. Ko pa pravega prijatelja najdeš, si lahko zelo srečen. Prijatelji so bitja, s katerimi preživimo največ prostega časa, z njimi delimo trenutke največje sreče in tudi žalosti. Prijateljstvo lahko traja vse življenje, če ga razvijamo, kot prijateljstvo razvaja nas.

Prijateljstvo je zelo pomemben odnos med ljudmi. Poleg partnerske ljubezni je to najtrdnjša čustvena vez, ki jo vzpostavimo z ljudmi, s katerimi nismo v sorodu. Prijateljstvo velja za osnovni odnos in model za širšo kategorijo odnosov, ki jim pravimo prijateljski odnosi. To pomeni, da za vzpostavitev prijateljskega odnosa ni nujno, da smo prijatelji, saj smo lahko v prijateljskem odnosu tudi z neznanci ali celo z ljudmi, ki jih sploh nismo spoznali v živo. Tega je dandanes vedno več, saj mladi iščejo prijatelje na spletu pa jih v živo sploh ne poznajo.

Prijateljstvo je odnos, ki se gradi in potrebuje čas, da se popolnoma razvije. Začnejo ga osebe, ki so se prepoznale kot dragocena bitja, to pa zahteva proces spoznavanja drugega v različnih situacijah. Na tej osnovi se oblikuje odnos vzajemnega sprejemanja in pripadnosti. Ko se prijateljstvo vzpostavi, obsega bližino, znotraj katere lahko obe strani sproščeno govorita o intimnih zadevah, pričakujeta prijateljevo dobronamernost in zaupanje. Prijateljstvo vodi do želje po druženju, skupnih dejavnostih, zabavi in skupnemu preživljanju časa.

Pravo prijateljstvo je redek in cenjen način odnosov med ljudmi in ima veliko pojavnih oblik. Dve osebi se ujameta na isti valovni dolžini, vendar nista partnerja. Z nekom se lahko ne vidiš več let, pa se lahko usedeš k pogovoru in je isto, kot da sta bila včeraj skupaj. Za druge velja, da so skupaj »kot rit in srajca« – neločljivi. Skozi različna življenjska obdobja pravi prijatelji tudi odidejo in pridejo novi, nekateri pa nam ostanejo za vedno. Pravimo tudi, da se pravega prijateljstva ne da kupiti.

7. 2. 3 NEKOČ IN DANES

Včasih so prijatelji več prostega časa preživeli skupaj, zato so prijateljske vezi postale močnejše. Dandanes je to drugače. Veliko prijateljev spoznamo preko socialnih omrežij, kot so: Facebook, Twitter, Netlog... Ampak ali so to res prijatelji na katere se lahko zanesemo? Prijatelji, ki nam bodo priskočili na pomoč, ko jo bomo potrebovali? Prijatelji, ki bodo z nami v dobrem in slabem?

Danes se s prijatelji 'družimo' preko socialnih omrežij, včasih pa so brez teh omrežij prav tako komunicirali in se zabavali. Veliko ljudi se še zdaj vrača nazaj k spominom v preteklost, ko so si pošiljali pisma, se družili na igriščih, skratka več prostega časa so preživeli skupaj, zdaj pa večina prijateljev hodi v kino in ne na igrišče kot so to počeli včasih.

Namesto druženja izven doma, se zdaj raje družijo preko socialnih omrežij. Veliko naših vrstnikov pravi, da preživijo tudi po tri ure in več dnevno na računalniku, predvsem na že zgoraj omenjenih socialnih omrežjih, kjer potem klepetajo in izmenjujejo mnenja z znanimi in manj znanimi prijatelji. Vendar pa to druženje oziroma ta komunikacija ni enaka druženju, komuniciranju »na štiri oči«. Opažamo, da nam je velikokrat težko kaj povedati v obraz, preko računalnika je to seveda lažje. Tudi prepirati se je lažje in kovati zamere, mnogokrat se napiše kaj, česar v resnici ne bi nikoli izustili. Tudi zaradi tega je, menimo, danes več prepиров, ki jih včasih ni bilo.

7. 2. 4 IZKAZOVANJE PRIJATELJSTVA

Prijateljstvo mora biti iskreno in obojestransko, enostransko prijateljstvo ni pravo. V prijateljskih odnosih je nujno potrebna simetrija. Gre za enakovreden odnos, v katerem nihče nima prednosti.

Pravimo, da je prijateljstvo odnos, ki ga je treba ves čas negovati. Če samo prejemamo in nič ne dajemo, ali pa obratno, potem to ni prijateljstvo. Prijateljstvo si

lahko izkazujemo na več načinov. Z zaupanjem, da prijatelju stojiš ob strani v dobrem in slabem, da mu pomagaš s pogovorom, mu ponudiš svojo ramo, ko ima težave. Prijatelj ti bo pomagal, se strinjal s teboj. Pravi prijatelj, pa ti bo povedal, kaj mu ni všeč, s čim se ne strinja.

» *Vzeti si je treba dovolj časa za razvijanje in poglobljanje prijateljstva ter za izgradnjo zaupanja,*« svetuje svetovalec za osebni in duhovni razvoj, Boštjan Trtnik. Osebo, ki je naš prijatelj, je potrebno spoštovati in ceniti skupno prijateljstvo, vajin odnos.

» *Medsebojno se moramo poslušati, se podpirati in razumeti.*« Prijatelja je treba spoštovati, mu zaupati in si občasno vzeti čas tudi za skupne pristočasne aktivnosti. Nujno je, da »*sproščeno in odprto komuniciramo in nikoli ne zlorabljammo zaupanja.*« Prijatelja ne smemo nikoli izkoriščati za svoje potrebe in želje, temveč moramo prisluhniti tudi njemu in njegovim izkušnjam, željam in potrebam.

Včasih ljudje nimamo prave volje ali pa zmotno mislimo, da prijateljstvo živi in raste samo po sebi. Zato tudi pogosto naredimo usodne napake. »*Preveč govorimo o sebi in premalo poslušamo drugega,*« pravi Trtnik. »*Morda želimo prijatelja spremeniti tako, da nam bo bolj "pisan na kožo".*« Če smo takšni, nismo pravi prijatelji. Nikoli ne smemo spreminjati nekoga, da nam bo bolj všeč. Seveda pa tudi prijateljstvo terja prilagajanje, kot vsak medosebni odnos.

Po navadi želimo, da nam, kadar ga potrebujemo, prijatelj stoji ob strani. »*Da zna zaupati in da zaupano zadrži zase,*« dodaja Trtnik. »*Da si vzame čas in preživi nekaj časa z nami. Da pove svoje mnenje iskreno in hkrati obzirno.*«

Ko si svoja pričakovanja popolnoma razjasnimo, se moramo po njih ravnati tudi sami. Pomembno je namreč, da z drugimi ravnamo tako, kot želimo, da oni ravnajo z nami.

7. 3 PRIJATELJ

7. 3. 1 KDO JE PRIJATELJ?

Prijatelj je zaveznik, zaupnik in pravi pomočnik v tvojem življenju. Z njim se lahko pogovoriš o vsakem občutku in vsaki zamisli. Brez prijateljev v življenju ne gre. Vsak potrebuje vsaj enega prijatelja.

Prijatelji so si zvesti in vdani. To ne pomeni zgolj tega, da zaupane skrivnosti ohranijo zase, pač pa tudi, da delujejo v prijateljevem interesu.

Pravega prijatelja spoznaš v stiski. Prijatelj je tisti, na katerega se lahko zanesesh, tisti, ki te nasmeji, tisti, ki pokliče kar tako, tisti, ki ima zate čas, za pogovor, kadar ga potrebuješ, tisti, ob katerem si lahko takšen kot si, brez pretvarjanja. Prijatelj je tisti, ki te sprejme takšnega, kot si, z vsemi napakami. Tisti, s katerim si lahko sproščen, tisti, s katerim se lahko pogovarjaš ure in ure, pa vama še vedno ne zmanjka tem za pogovor, tisti, ki pove svoje mnenje, kakršno koli že je, dobro ali slabo, tisti, kateremu lahko zaupaš čisto vse, vsako skrivnost in veš, da je ne bo izdal tretji osebi. S prijatelji nas povezujejo določene skupne točke, zanimanja in interesi, njihovo družbo cenimo bolj kot karkoli. V vsakdanjem jeziku besedo »prijatelj« uporabljamo za označevanje oseb, ki nas obkrožajo. Vendar pa mora biti pravo prijateljstvo iskreno.

Slika 3: Prijateljstvo med najstnicami

Pravega prijatelja lahko opišemo na različne načine, vendar pa imajo vsi pravi prijatelji naslednje lastnosti:

- **Pogovarjajo se s teboj** – pogovor ima lahko različno vsebino, kot bolj globok pogovor štejemo tistega, kjer si izmenjamo pomembne osebne zadeve, strahove, razmišljanja .
- **Lahko jim zaupaš** – zaupanje je eden izmed temeljnih kamnov prijateljstva. Za zaupanje velja, da skrivnosti pri zaupni osebi tudi ostanejo. Element zaupanja so tudi preizkušnje v hudih časih, ko spoznamo prave prijatelje, torej takrat, ko nam v življenju ne gre najbolje.
- **Pridejo k tebi, kadar potrebuješ pomoč** – nobena sramota ni prositi za pomoč, kadar ne zmoremo sami. Včasih potrebujemo pomoč, ko premikamo pohištvo, drugič nasvet, tretjič samo nekaj skupnega časa. Prijatelji, če le imajo možnost, takšne možnosti ne zavrnejo, ampak nam priskočijo na pomoč.
- **So iskreni in ti povedo pravo mnenje** – poslušanje lažne hvale in prilizovanje niso znak iskrenega odnosa med dvema ali več ljudmi. Oseba, ki iskreno pove svoje mnenje o tem, kako ti stoji obleka in kaj si v resnici misli o skupnem znancu, je lahko na pravi poti do prijateljstva.

S prijateljem ali prijateljico greš v lepem pomladnem dnevu na sprehod, igraš košarko na igrišču, se pogovarjaš ure in ure (v živo, ne po mobilnem telefonu ali na internetu) in mu zaupaš svoje največje skrivnosti, ker veš, da so pri njem varno spravljene in ker on zaupa tebi v isti meri. To so visoka merila pravega prijateljstva, ki ni tako vsakdanje, kot nas prepričujejo internetna socialna omrežja.

Slika 4: Prijateljstvo med najstniki

Omenili smo že, da niso vsi, s katerimi delimo vsakdan prijatelji. Poznamo več vrst prijateljev:

Prijatelji – malo jih je in vedo, da so nekaj posebnega. Nanje se lahko zanesemo.

Dobri znanci – so nekje na meji do prijateljev, skupaj preživljamo tudi prosti čas in se kar dobro poznamo. Mogoče bo ta odnos nekoč prerasel v prijateljstvo.

Znanci – nekje na življenjski poti smo se tako ali drugače ujeli in imamo kakšno skupno zgodbo. Drug o drugem vemo malo, vendar se zunaj vedno veselo pozdravimo in izmenjamo nekaj besed.

Sošolci – so vsi, ki so v mojem razredu. Z nekaterimi se razumemo bolje kot z drugimi, a dejstvo je, da skupaj preživimo lep čas našega vsakdanjika.

Vrstniki – moja generacija. Srečujemo se zunaj, v trgovini, na zabavah, v kinu in gremo včasih tudi drug mimo drugega. Pozdravimo se, včasih izmenjamo kakšno besedo, odvisno od tega od kod in kako dobro se poznamo.

7. 3. 2 KOLIKO PRIJATELJEV LAHKO IMAMO?

Pravimo, da če človek konča življenje s tolikšnim številom prijateljev, kot je prstov ne eni roki, je lahko srečen. S tem imamo v mislih pravo prijateljstvo, in to se ni spremenilo skozi stoletja.

Slika 5: Prijatelji smo lahko tudi z osebo nasprotnega spola

Prijateljev lahko imaš ogromno, vendar vsak ima svojo skupino prijateljev, s katerimi se družiš. Pravih prijateljev pa je zelo malo. S pravim prijateljem lahko spregovorimo o stvareh, ki jih ne bi omenili nikomur drugemu. Z njimi največkrat delimo vizijo sveta.

Ni pomembno koliko prijateljev imaš na Facebook-u in drugih socialnih omrežjih, pomembno je prijateljstvo, ki ga živiš v resničnem življenju. Pravi prijatelji so pomembni za tvoje življenje. Vsak potrebuje vsaj enega pravega prijatelja, kateremu lahko zaupa vsako skrivnost, z njim deli dobre in slabe novice in ve, da ga ta prijatelj ne bo izdal.

7. 3. 3 INTERNETNI PRIJATELJI

Splet je eno, svet pa drugo.

Različne spletne družabne strani so se v zadnjih letih precej razširile in namnožile, vse več pa svoj prosti čas preživlja pred računalnikom, z virtualnimi prijatelji. Pa virtualni sok odtehta sok, ki ga s prijateljem zares spiješ in se zraven še pogovarjaš »na štiri oči«? In to s prijateljem, s katerim imaš redne stike in ne z nekom, ki ga poznaš le bežno?

Skoraj ne najdeš več najstnika, ki ne bi uporabljal socialnih omrežij, kot so: Facebook, Twitter, Netlog, Skype... K temu seveda spada tudi pridobivanje novih internetnih prijateljev, ki pa niso vedno takšni kot si predstavljamo. Ni težko spoznati ljudi po internetu, se pogovarjati in sklepati prijateljstva. Po statistiki Facebooka je povprečje 120 uporabnikov. To je kar velika številka, saj je v resničnem življenju krog prijateljev precej manjši. Ali lahko internetnega prijatelja štejemo med prave prijatelje? Ali je ta prijatelj lahko enako dober kot prijatelj iz resničnega življenja? Resnični prijatelji iz otroštva, ki so nam podobni, s katerimi lahko delimo vse, so drugačni od naših internetnih prijateljev. Morda se z internetnimi prijatelji v resničnem življenju sploh ne bi razumeli.

7. 4. MISLI O PRIJATELJSTVU

»Ne hodi pred mano, ne bom sledil, ne hodi za mano, ne bom vodil, hodi ob meni in bodi moj prijatelj.«

(Albert Camus)

»Prijateljsko občutje do kogarkoli lahko opišemo kot željo, da bi bil deležen tistega, kar je po našem prepričanju dobro, ne le zaradi sebe, ampak zaradi njega, in lastno prizadevanje po svojih najboljših močeh, da bi bil tega deležen po naši zaslugi.«

(Aristotel)

»Od vseh stvari, ki jih pridobimo z modrostjo, da bi si zagotovili blaženo življenje, je v vsem življenju prav gotovo najpomembnejše pridobiti si prijatelje.«

(Epikur)

»Prijateljstvo je neopisljivo razkošje, da se z nekom počutimo popolnoma varne, ne da bi morali izbirati misli ali tehtati besede.«

(George Eliot)

»Najboljši prijatelj je tisti, s katerim lahko sediš na verandi, ne zineš besedice, in odideš z občutkom, da je to bil najboljši pogovor, kar si ga kdajkoli imel.«

(Neznan avtor)

»Prijateljstvo ima različne namene. Kamorkoli se obrneš, vedno te spremlja. Nobena ovira ga ne more preprečiti. Zanj ni nikoli nepravega trenutka; nikoli ni napoti. Prijateljstvo potrebujemo nenehno, tako kot ogenj in vodo.«

(Cicero)

»Pravi prijatelj je tvoj zaveznik, kadar se motiš. Kadar imaš prav, pa je vsakdo na tvoji strani.«

(Mark Twain)

8. OSREDNJI DEL - ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Anketni vprašalnik je reševalo 43 učencev, ki obiskujejo 9. razred osnovne šole. To so učenci, stari 14-15 let. Zanje smo se odločili, ker sami menimo, da prihaja v najstniških letih največji vpliv na posameznika prav od vrstnikov.

Poleg tega je anketo reševalo še 43 upokojevcev Doma ob Savinji. Želeli smo namreč dovolj veliko generacijsko razliko med anketiranimi osebami za raziskovanje naših trditev.

	Število učencev	Število upokojevcev
Ž	18	28
M	25	15
Skupaj	43	43

1. Naslednje življenjske vrednote razvrsti od najpomembnejše (1) do najmanj pomembne (10) za tebe osebno.

	Učenke	Učenci	Upokojevke	Upokojevci
Ljubezen	4,1	4,6	5,5	2
Prijateljstvo	4,4	3,6	2,8	1,4
Zdravje	3,4	2,8	2,5	3
Denar	6,8	7	6,1	4,4
Sreča	5,2	5,5	5	4,8
Družina	2,5	3,4	4,2	4,2
Izobrazba in kariera	5,7	5,9	7,7	7
Izgled	6,8	7	8,3	7
Spolnost	8,3	7,8	8,9	9,8
Slava	8,8	8,4	8,7	8,6

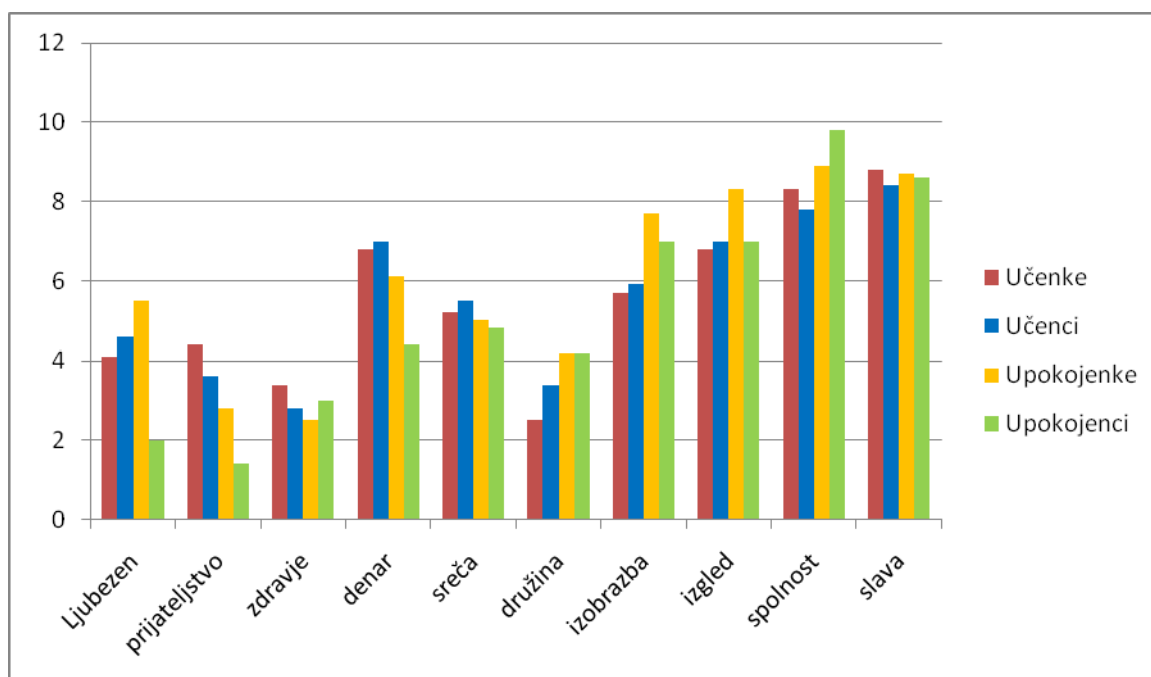
Pri prvem vprašanju nas je zanimalo, kako naši vrstniki in tudi starejši ljudje razmišljajo o vrednotah. Katere vrednote so pomembne mladostnikom in katere ne? Kako vrednote razvrščajo starejši ljudje oziroma upokojeenci?

Iz zgornje tabele lahko razberemo, da so najpomembnejše vrednote za učenke: zdravje, družina in ljubezen, sledi prijateljstvo. Za učence je podobno: na prvo mesto uvrščajo zdravje, nato družino in prijateljstvo.

Najmanj pomembna vrednota za učenke in učence je slava.

Pri upokojevcih je slika podobna: upokojenkam so, ravno tako kot učenkam, med najpomembnejšimi vrednotami zdravje in prijateljstvo, medtem ko upokojevcem največ pomenita prav prijateljstvo in ljubezen. Razlika v povprečni oceni vrednot je pri upokojevcih kar velika, res pa je tudi, da je anketo reševalo več predstavnic ženskega spola. Najmanj pomembna vrednota za upokojenke in upokojece je spolnost.

Naša prva hipoteza je bila, da najstniki danes uvrščajo prijateljstvo zelo visoko na lestvico vrednot in, da je tako tudi v generaciji naših babic in dedkov. Iz rezultatov ankete lahko to hipotezo potrdimo, saj vidimo, da je prijateljstvo ena od treh najpomembnejših vrednot tako mladostnikov kot tudi upokojevcov.

Graf 1: Razvrsti vrednote od najpomembnejše (1) do najmanj pomembne (10) zate.

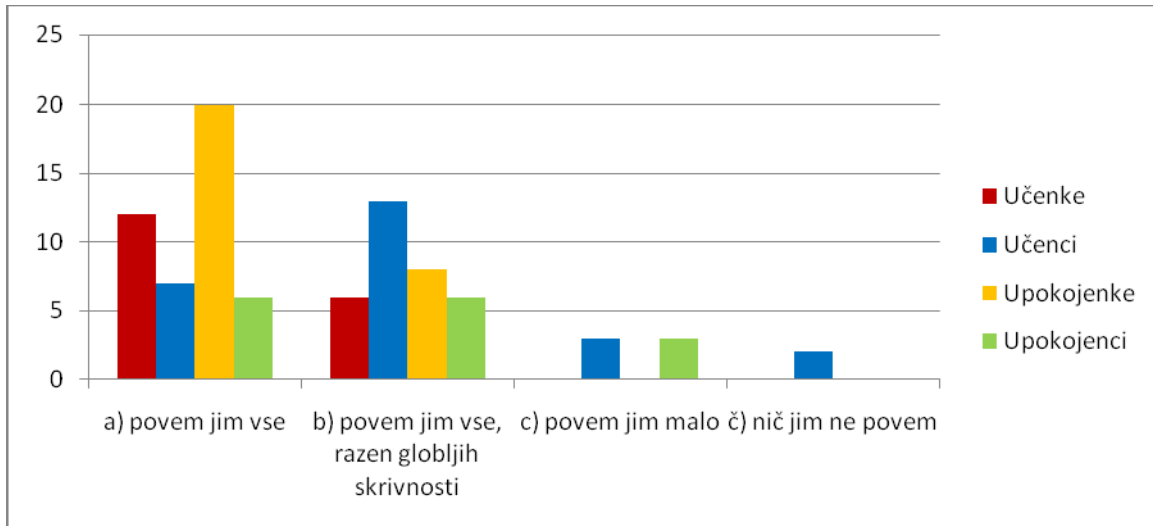
2. Kako se razumete s prijatelji?

Vprašanje	Učence	Učenci	Upokojenke	Upokojenci
a) Povem jim vse	12	7	20	6
b) Povem jim vse, razen globljih skrivnosti	6	13	8	6
c) povem jim malo	0	3	0	3
č) nič jim ne povem	0	2	0	0

Trdili smo, da gre pri dekletih v najstniških letih za bolj pristno prijateljstvo. Fantje so v teh odnosih bolj površinski. Pri tem smo ciljali zlasti na komunikacijo med prijatelji, koliko si zaupajo, povedo. V preteklosti je bil ta odnos pri dekletih in fantih bolj poglobljen. Prvi del naše druge hipoteze lahko potrdimo, saj sta dve tretjini učenk odgovorili, da prijateljem zaupajo vse. Ta odgovor pa je izbralo le 7 od 25 učencev, kar predstavlja 28%. Ugotovili smo, da si tudi fantje delijo skrivnosti, vendar ne tistih najglobljih. To se nam zdi realno, ker tudi v vsakdanjem življenju opazujemo, da so dekleta v pogovorih bolj odkrita, gostobesedna in zaupljiva.

Menili pa smo, da bo odstotek med spoloma bolj izenačen pri upokojencih, vendar ni bilo tako. Kar 20 od 28 upokojenk (71,4%) zaupa prijateljem popolnoma vse, medtem ko je pri moških slika drugačna – takšnih je le 6, kar predstavlja 40%, vendar pa je treba spet poudariti, da ankete ni reševalo enako število predstavnikov ženskega in moškega spola. Vseeno pa je ravno toliko tudi upokojencev, ki prijateljem zaupajo vse, razen najglobljih skrivnosti. Tako lahko deloma potrdimo tudi drugi del naše hipoteze.

PRIJATELJSTVO KOT VREDNOTA DANES IN NEKOČ

Graf 2: Kako se razumete s prijatelji?

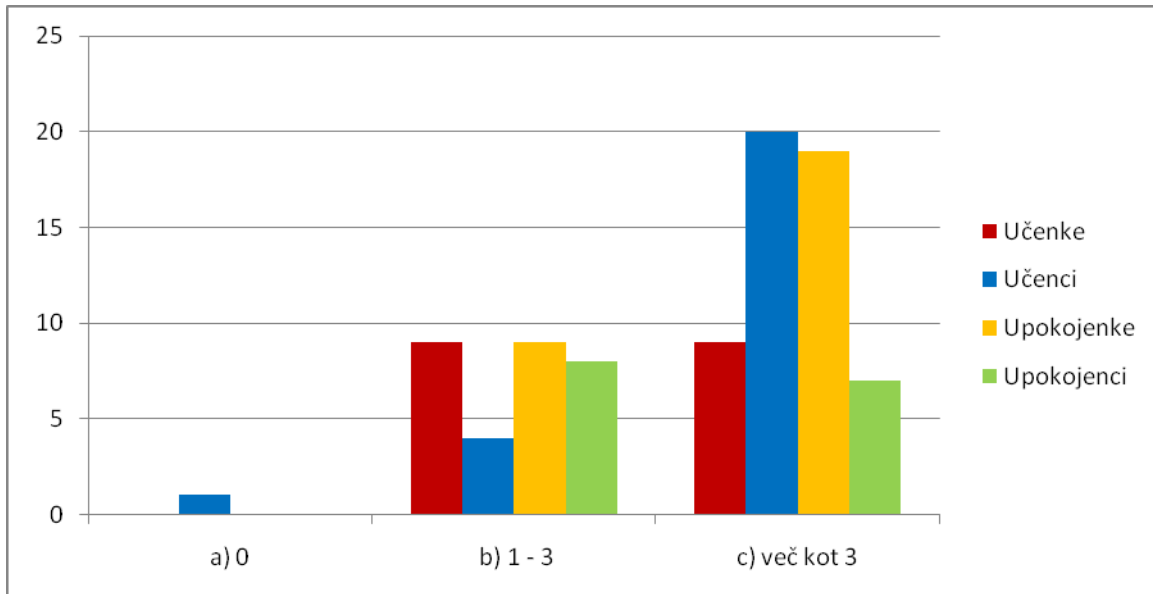
3. Koliko zelo dobrih prijateljev imaš?

Vprašanje	Učenke	Učenci	Upokojenke	Upokojenci
a) 0	0	1	0	0
b) 1-3	9	4	9	8
c) Več kot 3	9	20	19	7

V tretjem vprašanju nas je zanimalo, koliko zelo dobrih prijateljev imajo učenci naše šole pa tudi upokojenci. Naša hipoteza je bila, da ima večina najstnikov več zelo dobrih prijateljev. Ta krog je ožji pri starejši generaciji. Večina učencev je odgovorila z odgovorom c) več kot 3, sploh pri dečkih je opaziti izrazito odstopanje. Ravno tako je večina upokojenk izbrala zadnji odgovor, kar pomeni, da imajo več kot tri zelo dobre prijatelje. Pri upokojenih predstavnikih moškega spola je nekako izenačeno razmerje med odgovoroma b) in c).

Naša hipoteza se ne potrdi, saj je krog prijateljev približno enak v vseh generacijah.

PRIJATELJSTVO KOT VREDNOTA DANES IN NEKOČ

Graf 3: Koliko zelo dobrih prijateljev imate?

4. Ko ste skupaj s prijateljem, kaj počneta?

V četrtem vprašanju smo spraševali, kaj počnejo anketiranci, ko preživljajo čas s prijateljem.

Odgovori, ki smo jih dobili so naslednji:

Učenske	Učenci
• Pogovarjava se , zabavava (12 odgovorov) • Pomagava si pri nalogah • Smejiva se, greva na sprehod, si veliko poveva • Se objemava, pogovarjava se o težavah, o tem kar se nama je zgodilo • Greva v kino ipd. • Vse, kar nama pride na misel (nakupovanje, računalnik,...)	• Se pogovarjava, igrava nogomet (9 odgovorov) • Kar se nama da • Hodiva po mestu • Veliko • Igrava računalniške igrice • Stvari • Vse živo • Seks (2 odgovora) • Zabavava se • Ne vem (2 odgovora)

PRIJATELJSTVO KOT VREDNOTA DANES IN NEKOČ

• Takih prijateljskih odnosov se ne da opisati, ker ko smo skupaj, se imamo res super • Se smejiva	• Greva ven ali kaj podobnega :D • Gledava filmčke in se pogovarjava o deklicah • Igrava nogomet, igrice • TV, računalnik, kino • Sranje

Upokojenke	Upokojenci
• Pogovarjamo se, igramo karte (11 odgovorov) • Se usedemo in spijemo kavo, klepetamo (2 odgovora) • Nič • Sprehajamo se • Šivamo in se smejimo • Pogovarjamo se o svojih problemih (3 odgovori) • Debatiramo • Štrikamo (2 odgovora) • Vse pomembne stvari • Ročno delo, se pohvalimo • Pomagamo drug drugemu • Izmenjavamo izkušnje • Pišemo pesmi in zgodbe	• Igramo igre (2 odgovora) • Gremo na izlet, pohod (2 odgovora) • Zabavamo, igramo karte (2 odgovora) • Zaupamo si • Pogovarjamo se (4 odgovori) • Gledamo TV (2 odgovora) • Delamo, pojemo, telovadimo • Beremo

Iz zgornje tabele je moč razbrati, da dekleta resneje jemljejo prijateljstvo kot fantje, oziroma so pripravljena to priznati. Menimo, da so se nekateri učenci zafrkavali pri odgovarjanju na to vprašanje, zato je težko definirati, ali so učenci res bolj površinski v svojih odnosih. Če izhajamo iz rezultatov ankete, je to seveda moč potrditi, in s

tem tudi našo hipotezo, da so odnosi med dekleti bolj pristni in globlji. Veže jih globlje prijateljstvo, oziroma ga kot takega doživljajo, medtem ko fantje jemljejo te odnose bolj z lahkoto, za zabavo.

Če primerjamo rezultate anketiranih upokoencev, lahko vidimo, da več stvari dejansko počnejo skupaj. S tem mislimo na razne igre, delo, ipd., seveda pa je res, da imajo te možnosti v samem domu. Je pa tudi tu zaznati odstopanje v odgovorih pri ženskah in moških, saj so upokoenci večkrat omenili igre, karte, televizijo, pri čemer lahko spet sklepamo, da so bolj površinski v samih odnosih s prijatelji. Gre bolj za druženje, zgolj preživljanje časa z nekom, ne pa za grajenje odnosov, zaupanje. Našo hipotezo o bolj globljem prijateljskem odnosu tako med predstavniki moškega kot ženskega spola v generaciji naših babic in dedkov, lahko zavržemo, saj iz odgovorov sklepamo, da je odnos, tako kot pri mlajši generaciji, pristnejši in globlji pri predstavnicah ženskega spola.

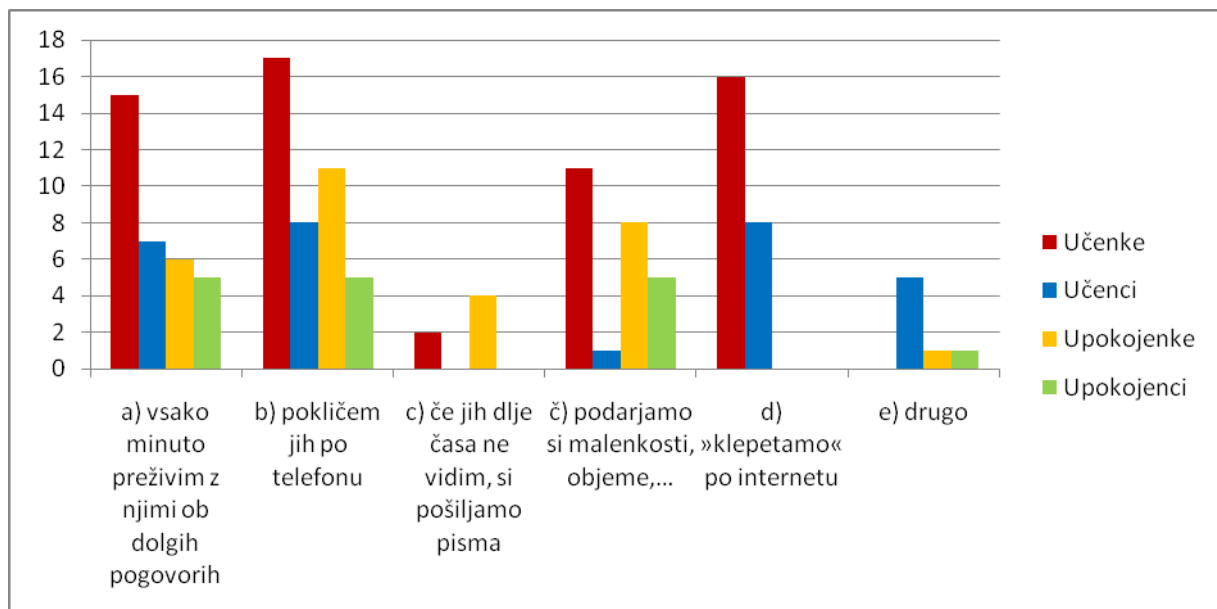
5. Na kakšen način si s prijatelji izkazujete prijateljstvo (možnih je več odgovorov)?

Vprašanje	Učence	Učenci	Upokojenke	Upokoenci
a) vsako prosto minuto preživim z njimi ob dolgih pogovorih	15	7	6	5
b) pokličem jih po telefonu	17	8	11	5
c) če jih dlje časa ne vidim, si pošiljamo pisma	2	0	4	0
č) podarjamo si malenkosti, objeme, ...	11	1	8	5
d) »klepetamo« po internetu	16	8	0	0
e) drugo	0	5	1	1

Pri našem petem vprašanju so odgovori učenk in učencev bolj kot ne izenačeni. Vidimo lahko, da je sicer večina učenk izbrala odgovor b) pokličem jih po telefonu, vendar pa tesno sledita odgovora d) klepetamo po internetu in a) vsako prosto minuto preživim z njim ob dolgih pogovorih. Ravno tako je pri učencih, ki so v največji meri izbrali ravno odgovora b) in d) – torej uporabo tehnoloških sredstev za stike s prijatelji.

Slika je precej drugačna pri upokojenkah in upokojenjih, kar je bilo moč pričakovati, glede na to, da niso uporabniki računalnikov in interneta. Zlasti pri moških predstavnikih so odgovori a), b) in c) izenačeni, upokojenke pa se največkrat pokličejo po telefonu, ali pa si podarijo malenkost, pošiljajo pisma in preživljajo čas druga z drugo.

Naša hipoteza se glasi: V preteklosti so si prijateljstvo izkazovali na različne načine in bolj spoštljivo. Sem sodijo dolgi pogovori, dopisovanja, majhne vsakodnevne pozornosti. Dandanes najstniki tega ne počnejo več, oziroma v zelo majhni meri. Z rezultati ankete, lahko to hipotezo potrdimo, saj zdaj največ najstnikov navezuje stike s prijatelji po telefonu ali preko socialnih omrežij.

Graf 4: Na kakšen način si s prijatelji izkazujete prijateljstvo?

6. Kako si razlagate besedo »pravi prijatelj« ?

Učenke	Učenci
• Da si pomagava • Pravi prijatelj je tisti, ko vse drugo zbeži, ki ti nariše nasmeh na obraz, stoji ti ob strani noč in dan in zaupaš mu lahko vse • Prijatelj je tisti, ki mu lahko zaupam svoje skrivnosti • Oseba, ki je s teboj tako v dobrem kot v slabem • Je tisti, ki ti vedno stoji ob strani, mu lahko zaupaš in te nikoli ne izda <i>(10 odgovorov)</i> • To je zame človek, ki me ne pusti na cedilu • Tako, da je prijazen do tebe in da te sprejme takšnega kot si • Tako, da sem z nekom dobra prijateljica • Prijatelj, ki ostane, ko vsi drugi odidejo • Pravi prijatelj je s teboj od vseh vzponih in padcev , ti pomaga zgraditi nov »most«, po katerem gre s teboj z roko v roki in ti pomaga na vsakem koraku	• Da se skupaj igrava • Da se dobro razumeva • Ne vem <i>(4 odgovori)</i> • Da mu lahko zaupaš, ti stoji ob strani <i>(3 odgovori)</i> • Da mu vse poveš, veliko časa preživiš z njim <i>(4 odgovori)</i> • Tak, ki vedno drži s tabo • Da smo vedno prijatelji • Tak, ki je vreden zaupanja in je vedno enak s tabo • Da ga nikoli ne »zajebavaš« • Da ti je najboljši prijatelj • Da vse pove • Da ti je zvest • Ti pomaga, s katerim se lahko v miru pogovarjava • Ti pomaga, ko si v stiski in ti svetuje in ne izda skrivnosti

PRIJATELJSTVO KOT VREDNOTA DANES IN NEKOČ

Upokojenke	Upokojenci
• Da si do nekoga iskren (3 odgovori) • Sočustvuje s prijateljem • Prepoznaš ga v nesreči • Da je iskren, če se skregava, mi ne obrne hrbta • Dober prijatelj (3 odgovori) • Pomagati v nesreči • Drug z drugim sva odkrita • Je zame nekaj najlepšega • Veliko • Ki mu lahko zaupam, se z menoj veseli (2 odgovora) • Da je pošten • Če je pravi, ti pomeni vse • Stoji mi ob strani • Tisti, ki mi zaupa, pomaga ko imam težave (3 odgovori) • Da mu zaupaš in da skrivnosti ne pove naprej	• Je pošten, ni dolgočasen • Lahko mu vse zaupam (5 odgovorov) • Pomaga mi (5 odgovorov) • Lepo (2 odgovora) • Izkazuje prijateljstvo na različne načine

Pri tem vprašanju smo od anketirancev želeli izvedeti, kako si razlagajo besedno zvezo »pravi prijatelj«. Učenke pravega prijatelja vidijo kot osebo, ki rada pomaga, obdrži skrivnosti, ti stoji ob strani. Menimo, da so nekateri dečki vzeli to anketo za šalo in sklepamo, da je odgovor »ne vem« posledica le-tega. Na splošno si dečki besedno zvezo »pravi prijatelj« predstavljajo drugače kot dekleta. Pri odgovorih so bili bolj skopi. Trdili smo, da malo najstnikov dandanes ve, kaj pomeni biti pravi prijatelj. Odstotek je večji pri dekletih. V preteklosti so se pravega prijatelja zavedali tako fantje kot dekleta. Hipoteze ne moremo potrditi, saj predvsem dekleta opisujejo vrednosti pravega prijatelja. Tudi fantje, se prijatelja zavedajo, razen tistih, za katere smo že omenili, da sklepamo, da so se šalili.

Enako odstopanje je zaslediti pri odgovorih upokojenk in upokojencev. Prve cenijo zlasti iskrenost, zaupanje, pripravljenost pomagati. Moški so, ravno tako kot učenci, malo bolj poenostavili odgovore, a je čutiti, da cenijo pri prijateljih ravno te lastnosti: poštenost, zaupanje, pomoč. Pri upokojencih smo dobili štiri prazne odgovore, od tega tri ženske in enega moškega.

7. Ali se s prijatelji več časa družite po socialnih omrežjih ali v živo?

Vprašanje	Učenke	Učenci	Upokojenke	Upokojenci
a) Po socialnih omrežjih	2	2	0	0
b) V živo	17	21	28	15
c) Nič od naštetega	0	2	0	0

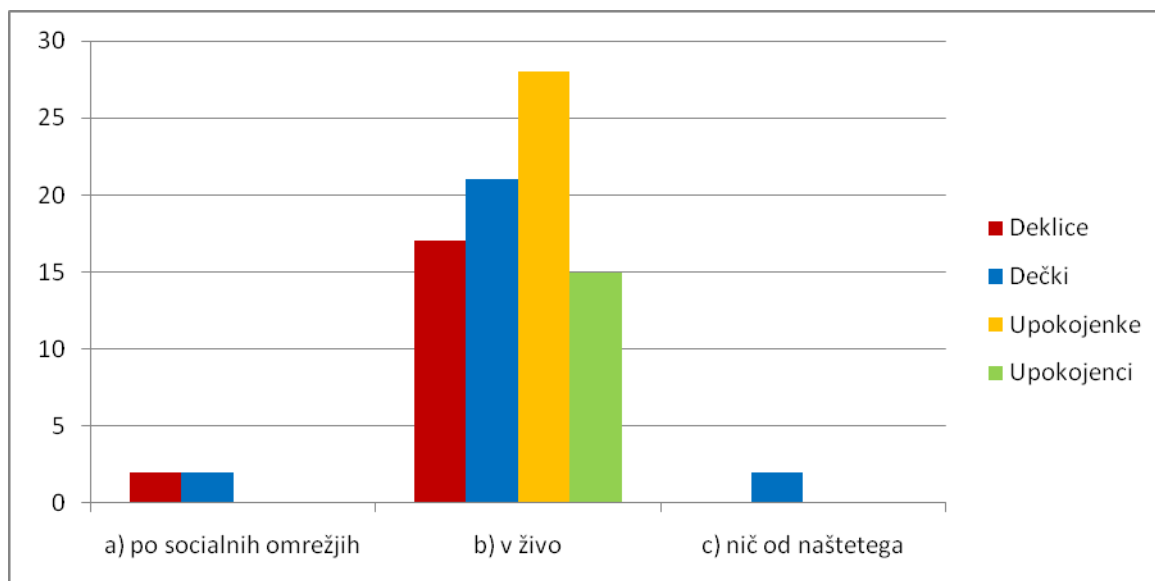
Glede na odgovore opažamo, da največ stika med najstniki poteka v živo. Iz rezultatov ankete izhaja, da je to 94% deklic in 84% dečkov. Veliko manj druženja poteka preko socialnih omrežij. Odgovori so bili za nas osebno razveseljivi, čeprav nepričakovani, ker smo sami ravno tako zagovorniki preživljanja časa s prijatelji, v živo. Se pa sprašujemo, če so v to druženje šteli čas, ki ga s prijatelji preživijo v šoli. Ena učenka je obkrožila dva odgovora, in sicer odgovora a) in b). Dva dečka, kar predstavlja 8% vseh, sta obkrožila odgovor c) nič od naštetega, pri čemer lahko sklepamo, da se s prijatelji izven šole, ne družita.

Naša hipoteza je bila, da najstniki dandanes ne preživljajo veliko časa (izven šole) s prijatelji. Več časa namenijo povezovanju s prijatelji preko računalnika in drugih sodobnih tehnoloških sredstev. Po odgovorih sodeč, se naša hipoteza ne potrdi, saj najstniki še vedno najbolj cenijo čas, ki ga preživijo skupaj s prijateljem, ne pa komunikacijo z njim preko raznih tehnoloških sredstev.

Odgovori na to vprašanje se sicer po našem mnenju ne ujemajo z odgovori na vprašanje št. 5, kjer so učenci in učenke v večini izbirali »klepetanje po internetu« in pogovor po telefonu, in ne komunikacije v živo.

Vsi upokojenci in upokojenke so izbrali preživljanje časa s prijateljem »v živo«, torej z osebnim stikom, kar smo tudi pričakovali.

PRIJATELJSTVO KOT VREDNOTA DANES IN NEKOČ

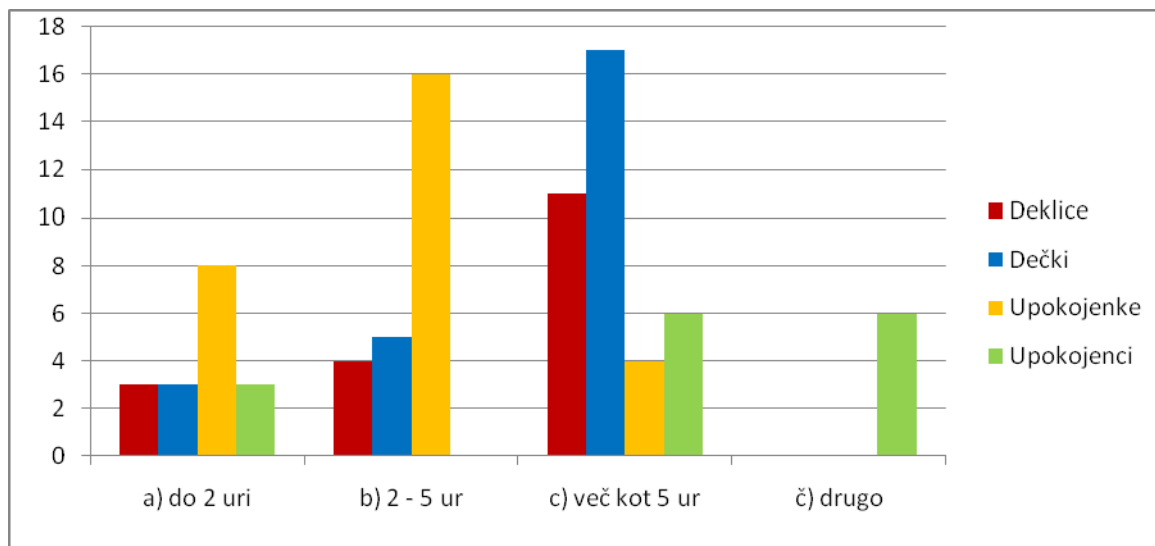
Graf 5: Ali se s prijatelji več časa družite po socialnih omrežjih ali v živo?

7.1. Če ste obkrožili odgovor b) nam povejte koliko ur na teden preživite s prijatelji?

Vprašanje	Učence	Učenci	Upokojenke	Upokojenci
a) do 2 uri	3	3	8	3
b) 2-5 ur	4	5	16	0
c) več kot 5 ur	11	17	4	6
č) drugo	0	0	0	6

Glede na odgovor na prejšnje vprašanje, nas je tokrat zanimalo, koliko ur tedensko preživijo najstniki in upokojenci s svojimi prijatelji v živo. Največ, to je 11 vseh učenk in 17 vseh učencev, jih tedensko s prijatelji preživi več kot 5 ur, sledi odgovor b) 2-5 ure, na zadnje mesto pa uvrščajo odgovor a) manj kot 2 uri. Opazili smo, da fantje izven šole preživljajo več časa s prijatelji kot dekleta, kar nas je rahlo presenetilo. Pri upokojencih so spet velika odstopanja, če rezultate primerjamo s tistimi od učencev. Največ upokojenk preživi 2-5 ur s svojimi prijatelji, sledi odgovor do 2 uri. Tu se zelo razlikujejo od predstavnic mlajše generacije. Upokojenci pa so izbirali odgovora c) več kot 5 ur, in d) drugo, pri čemer smo sklepali, da preživijo s prijatelji še več kot 5 ur. Tu so podobni predstavnikom mlajše generacije. Naša hipoteza, da dekleta preživijo več časa s svojimi prijatelji kot fantje se ne potrdi. Iz rezultatov

ankete namreč sledi, da je obratno. Tudi pri predstavnikih starejše generacije je tako – moški preživljajo s svojimi prijatelji več časa kot njihove ženske vrstnice.

Graf 6: Koliko ur na teden preživite s prijatelji?

8. Koliko prijateljev imate na Facebook-u?

Vprašanje	Učence	Učenci	Upokojenke	Upokojenci
a) Do 100	3	4	0	0
b) 100 - 500	4	9	0	0
c) 500 - 1000	7	4	0	0
č) več kot 1000	3	2	0	0
d) ne uporabljam Facebook-a	1	6	28	15

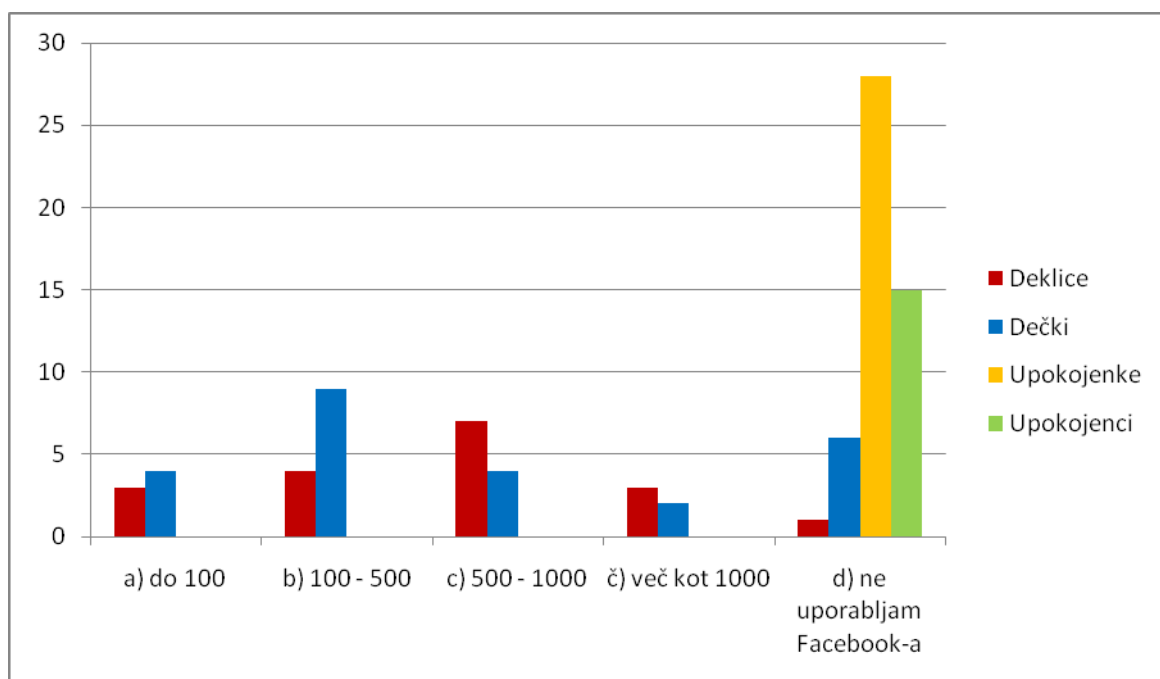
Kljub našim domnevam, da socialno omrežje Facebook uporablja večina naših vrstnikov, je največ naših anketiranih osnovnošolcev obkrožilo, da ne uporabljajo le-tega za stike s prijatelji. Če pa uporabljajo Facebook, pa imajo učence v povprečju od 500 do 1000 prijateljev, učenci pa od 100 do 500 prijateljev, na le-tem. Tu se pojavi absurd števila prijateljev in vprašamo se lahko, ali so to dejansko prijatelji? Če je prijatelj, kot so zapisali v svojih odgovorih anketiranci, nekdo s komer se pogovarjaš,

deliš nasvete, probleme, skrbi, mu zaupaš. Je to lahko potemtakem nekdo, ki je tvoj »prijatelj« na spletu?

Ena učenka je zapisala, da začasno ne uporablja Facebook-a in šest učencev, da ga sploh ne uporabljajo.

Pri upokojenih je slika popolnoma drugačna, kar je bilo moč pričakovati, saj ne spadajo v tako imenovano računalniško generacijo. Prav nihče od anketiranih upokojenec ne uporablja socialnega omrežja Facebook.

Naša sedma hipoteza tako drži.

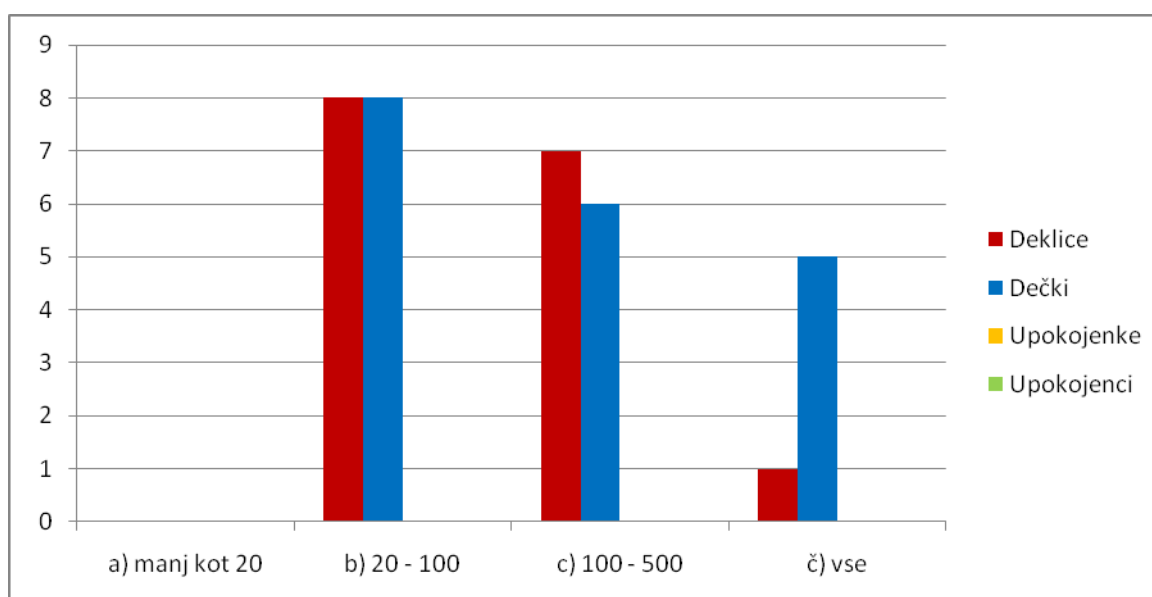
Graf 7: Koliko prijateljev imate na Facebook-u?

8.1 Če ste zgoraj obkrožili a, b, c ali č odgovor, koliko od teh poznate?

Vprašanje	Učenke	Učenci	Upokojenke	Upokojenci
a) manj kot 20	0	0	0	0
b) 20 - 100	8	8	0	0
c) 100 - 500	7	6	0	0
č) vse	1	5	0	0

Glede na to, da ima vedno več naših vrstnikov ogromno tako imenovanih »navideznih« oziroma virtualnih prijateljev, prijateljev na spletu, nas je zanimalo, koliko od teh dejansko poznajo. Večina anketiranih najstnikov pozna 20-100 svojih prijateljev na Facebooku tudi v živo. Sledi odgovor c), da jih poznajo od 100-500. Zelo malo anketiranih najstnikov pozna vse svoje Facebook prijatelje. Pri tem se nam poraja vprašanje, kaj pomeni poznati nekoga. Pomeni to, da si nekoč nekoga videl z nekim svojim znancem, zdaj pa je tvoj prijatelj na spletu, da ga poznaš? Pomeni poznati nekoga to, da obiskuje isto šolo kot ti? Da pozna tvoje prijatelje? Ena učenka začasno ne uporablja FB, zato je tu ena učenka manj – ni obkrožila odgovora.

Seveda upokojenci na to vprašanje niso odgovarjali, saj so se že pri prejšnjem izrazili, da ne uporabljajo socialnih omrežij.

Graf 8: Koliko od teh poznate?

9. ZAKLJUČEK

Pri raziskovanju smo si najprej postavili nekaj ključnih vprašanj. Zanimalo nas je, katere vrednote so najstnikom in tudi starejšim ljudem pomembne. Je prijateljstvo v dandanašnjem času hitrega tempa, napredka tehnologije in pomanjkanja časa še cenjena vrednota? Zanimalo nas je, kako mladostniki in starejši ljudje vidijo »pravega prijatelja« in koliko časa z njim preživijo. Prav tako smo se spraševali, kaj prijatelji skupaj počnejo, kako si izkazujejo prijateljstvo. Glede na vedno bolj pogosto uporabo računalnika in socialnih omrežij, nas je zanimalo, kako to vpliva na stike s prijatelji – ali le-ta onemogočajo stike v živo oziroma ali mladi preživijo več časa ob klepetanju na teh omrežjih kot v živo.

Glede na to, da je prijateljstvo, za nas osebno, ena temeljnih vrednot, saj prijatelje potrebuje vsak posameznik, smo želeli ugotoviti ali je tako tudi z drugimi, in predvsem kakšno je vrednotenje prijateljstva v primerjavi z generacijo naših babic in dedkov. Svoja predvidevanja smo prenesli na hipoteze, s pomočjo katerih smo sestavili anketni vprašalnik, katerega smo razdelili na dve starostni skupini (na učence naše šole in upokoјence) in na spol, ker nas je v določenih točkah zanimalo ali se razlikuje prijateljstvo med dekleti in fanti oziroma ženskami in moškimi. V nadaljevanju predstavljamo naše ugotovitve ob analizi anketnega vprašalnika.

Ko smo analizirali odgovore, smo ugotovili, da je prijateljstvo še vedno ena izmed treh najpomembnejših vrednot, tako za mladostnike kot za starejše ljudi.

Učence in upokoјence smo vprašali, koliko zaupajo svojim prijateljem. Ugotovili smo, da večina najstnic svojim prijateljem zaupa vse, medtem ko najstniki niso tako zaupljivi. Ravno tako upokoјenci svojim prijateljem zaupajo vse, razen globljih skrivnosti.

Radovedni smo bili tudi glede tega koliko zelo dobrih prijateljev imajo mladi in starejši ljudje. Ugotovili smo, da ima večina najstnikov in upokoјencev več kot tri zelo dobre prijatelje, s čimer se naša hipoteza, da imajo starejši ožji krog prijateljev, ne potrdi.

Pri četrtem vprašanju smo anketirance spraševali kaj počnejo s prijatelji, ko so z njimi. Najstniki so nam odgovarjali z zelo različnimi odgovori, vendar smo iz odgovorov sklepali, da dekleta prijateljstvo in stvari, povezane z njim, dojemajo resneje kot fantje iste starosti. Pri upokojencih bistvenih razlik ni bilo.

Ob analizi odgovorov smo ugotovili, da nihče od upokojencev ne uporablja interneta, za komunikacijo s prijatelji, ampak jih večina pokliče prijatelje po telefonu. Najstniki prav tako, sledijo pa pogovori po internetu. Ugotavljamo, da se s tem naša hipoteza potrdi.

Pri šestem vprašanju, smo spraševali, kako si najstniki in upokojenci razlagajo besedo »pravi prijatelj«. Dobili smo zelo podobne odgovore. Največkrat so odgovorili z odgovorom, da si pravi prijatelji pomagajo v nesreči. Naša hipoteza, da se najstniki dandanes ne zavedajo pomena pravega prijatelja, ne drži.

Spraševali smo se, ali se dandanes najstniki in upokojenci več časa s prijatelji družijo v živo, ali po socialnih omrežjih. Odgovori najstnikov so nas rahlo presenetili, saj smo pričakovali, da se večino časa družijo po socialnih omrežjih, dobili pa smo čisto drugačne odgovore. Upokojenci in najstniki so odgovarjali z odgovorom, da se največ časa s prijatelji družijo v živo.

Večina najstnikov s prijatelji na teden preživi več kot 5 ur, upokojenci pa s prijatelji na teden preživijo 2-5 ur. Naša hipoteza, da dekleta preživijo več časa s svojimi prijatelji kot fantje se ne potrdi. Iz rezultatov ankete namreč sledi, da je obratno.

Ugotovili smo, da ima največ najstnikov od 100 do 500 prijateljev na Facebook-u. Prav nihče od upokojencev ne uporablja Facebook-a, kar smo tudi pričakovali. Pri zadnjem vprašanju smo najstnike spraševali, koliko Facebook prijateljev dejansko poznajo. Največ jih je odgovorilo, da jih pozna od 20 do 100, vendar tesno sledi odgovor od 100 do 500. Tu smo se nato vprašali, kaj pomeni dejansko »poznati« prijatelja, a to bi bil predmet nadaljnje raziskave.

Cilj naše naloge je bil poglobiti se v sam pojem prijateljstva in »pravega prijatelja« ter poizvedeti, kako je s pojmovanjem te vrednote danes med mladimi in starejšimi ljudmi. V to pa smo se lahko poglobili samo tako, da smo o tem povprašali učence naše šole in upokojence Doma ob Savinji ter s tem ugotovili, kako oni vrednotijo prijateljstvo, koga imajo za »pravega prijatelja«, koliko časa preživijo s prijatelji, kaj z njimi počnejo in kako si izkazujejo prijateljstvo. Menimo, da smo dosegli svoj cilj, seveda pa je področje prijateljstva tako obširno, da ponuja in kliče po dodatnih, nadaljnjih raziskavah.

10. VIRI IN LITERATURA

10.1 LITERATURA

1. CARNEGIE, D. 2000. *Kako si pridobiš prijatelje*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
2. MUSEK, J. 1997. *Znanstvena podoba osebnosti*. Ljubljana: EDUCY.d.o.o.
3. MUSEK, J., PEČJAK, V. 1997. *Psihologija*. Ljubljana: Educy.
4. NEUBAUER GOGALA, J., SKRUŠNY BABIN, N. 2005. *Družinski psihološki priročnik*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
5. RUS, V.S. 2004. *Sociopsihologija, kot sodobna paradigma socialne psihologije*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
6. ULE, M. 2008. *ZA VEDNO MLADI? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Založba FDV.
7. *Razvojna psihologija*. 2004. Ljubljana: Založba Rokus.

10.2 INTERNETNI VIRI

1. MILIVOJEVIĆ, Z. 2011. *Prijateljstvo v postmodernem času*. [online]. [uporabljeno 6. mar. 2011]. Dostopno na URL: <http://www.viva.si/Mnenja/6200/Prijateljstvo-v-postmodernem-%C4%8Dasu>
2. MUSEK, J. *Raziskovanje vrednot v Sloveniji in vrednotni univerzum Slovencev*. [online]. [uporabljeno 6. mar. 2011]. Dostopno na URL: <http://www.prihodnost-slovenije.si/up-rs/ps.nsf/krf/6E9DC6507D449582C1256E940046C554?OpenDocument>

3. ŠUŠTAR, L. 2011. *Smernice za večno prijateljstvo*. [online]. [uporabljeno 6. mar. 2011]. Dostopno na URL: <http://www.absolventbom.si/partnerstvo-2/smernice-za-vecno-prijateljstvo/>

10. 3 FOTOGRAFIJE

Vse fotografije so avtorsko delo.

11. PRILOGA

ANKETNI VPRAŠALNIK

PRIJATELJSTVO KOT VREDNOTA NEKOČ IN DANES

Smo učenci 9. razreda in izvajamo anketni vprašalnik, ki nam bo v pomoč pri raziskovalni nalogi: *Prijateljstvo kot vrednota nekoč in danes*. Prosimo te, da si vzameš čas in odgovoriš na vprašanja po svojih najboljših močeh. Že vnaprej se ti zahvaljujemo.

Spol (obkroži): M Ž

1. Naslednje življenjske vrednote razvrsti od najpomembnejše (1) do najmanj pomembne (10) zate osebno.

- ___ Ljubezn
- ___ Prijateljstvo
- ___ Zdravje
- ___ Denar
- ___ Sreča
- ___ Družina
- ___ Izobrazba in kariera
- ___ Izgled
- ___ Spolnost
- ___ Slava

2. Kako se razumeš s prijatelji?

- a) povem jim vse
- b) povem jim vse, razen globljih skrivnosti
- c) povem jim malo
- č) nič jim ne povem

3. Koliko zelo dobrih prijateljev imaš?

- a) 0
- b) 1-3
- c) več kot 3

4. Ko sta skupaj s prijateljem, kaj počneta?

5. Na kakšen način si s prijatelji izkazuje prijateljstvo (možnih je več odgovorov)?

- a) vsako prosto minuto preživim z njimi ob dolgih pogovorih
- b) pokličem jih po telefonu
- c) če jih dlje časa ne vidim, si pošiljamo pisma
- č) podarjamo si malenkosti, objeme, ...
- d) »klepetamo« po internetu
- e) drugo: _____

6. Kako si razlagaš besedo »pravi prijatelj« ?

7. Ali se s prijatelji več časa družiš po socialnih omrežjih ali v živo?

- a) po socialnih omrežjih
- b) v živo
- c) nič od naštetega

7.1. Če si obkrožil odgovor b) nam povej koliko ur na teden preživiš s prijatelji?

- a) do 2 ure
- b) 2-5 ure
- c) več kot 5 ur

8. Koliko prijateljev imaš na Facebook-u?

- a) do 100
- b) od 100-500
- c) od 500-1000
- č) več kot 1000
- d) ne uporabljam Facebook-a

8.1 Če si zgoraj obkrožil a, b, c ali č odgovor, koliko od teh poznaš?

- a) manj kot 20
- b) od 20-100
- c) od 100-500
- d) vse

PRIJATELJSTVO KOT VREDNOTA DANES IN NEKOČ

PRIJATELJSTVO KOT VREDNOTA DANES IN NEKOČ